מהדורה למורה – שנת האחריות

כיתה ח׳ · טור דעה · 347 מילים · גרסה: עולים · מפתח תשובות בעמוד זה, דפי התלמידים מהעמוד הבא

מבנה הדף: טקסט עם פסקאות ממוספרות ← חלק א׳ איתור (רמה א׳) ← חלק ב׳ הסקה, השוואה ומונח (רמה ב׳) ← חלק ג׳ טיעון והבעת עמדה (רמה ג׳) ← כרטיס יציאה. בגרסת עולים: מילון קצר בראש הדף, שאלות איתור כשאלות בחירה, פתיחי משפט.

🔑 שנת האחריות – טור דעה

1 (א׳) · מה אמר הסבא לאלון? ✔ ב. שהוא מתחיל להיות אחראי על המעשים שלו | תשובה מלאה: אלון ענה בחצי צחוק שיקבל טלפון חדש; סבא אמר שבגיל הזה הוא מתחיל להיות אחראי על המעשים שלו – לא ההורים ולא המורים.

2 (א׳) · מה עשתה תמר בפרויקט בת המצווה? ✔ ב. התנדבה בבית אבות וקראה לדיירים עיתון | תשובה מלאה: במשך שנה התנדבה פעם בשבוע בספרייה של בית אבות וקראה לדיירים עיתון.

3 (א׳) · שניים מאלה: לזכור בעצמה את המבחנים; לבקש סליחה מחברה בלי שיגידו לה; להחליט לבד להישאר עם סבתא החולה במקום ללכת למסיבה. [מילים להדגשה: אילו, שניים]

4 (ב׳) · אלון – לימוד קטע מהתורה והסבר שלו, ועמידה מול המשפחה; תמר – בלי מסיבה, פרויקט התנדבות בבית אבות. המשותף: שניהם הגיעו לתחושה שהתחילה אצלם אחריות – לשאול "מה אני יכול לעשות?". [מילים להדגשה: השוו, מה משותף]

5 (ב׳) · שהמניע שלה השתנה ממניע חיצוני (בקשת אימא) למניע פנימי – תחושת מחויבות לאנשים שתלויים בה; זו בדיוק האחריות שהיא מתארת. [מילים להדגשה: מה ניתן להסיק]

6 (ב׳) · במקום להאשים אחרים כשמשהו לא בסדר, אדם אחראי מסתכל על מה שבידיו לשנות ולוקח חלק בפתרון. [מילים להדגשה: הסבירו]

7 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט (למשל: דברי הסבא; "הדברים הקטנים" של תמר; ההצעה לבחור מעשה קטן בכל שבוע). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

💡 לדיון בכיתה: בקשו מהתלמידים לנמק בעל פה את סימון "איך הגעתם לתשובה" בשאלה אחת מכל חלק.

טקסט 10: שנת האחריות

כיתה ח' · טור דעה · גרסה עם מילון

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 **מילון קצר**
טקס – אירוע חגיגי שנעשה לפי סדר קבוע · **אחראי** – מי שדואג ומטפל בדבר וגם נושא בתוצאות · **להתחייב** – להבטיח לעשות משהו · **מסורת** – מנהגים שעוברים מדור לדור · **נתינה** – עזרה ומתן לאחרים · **בוגר** – מתנהג כמו מבוגר, באחריות

📖 לפני הקריאה: בתרבויות רבות יש טקס שמסמן מעבר מילדות לבגרות. בישראל רבים מכירים את חגיגת בר המצווה ובת המצווה, וכל משפחה חוגגת אותה בדרך משלה – בבית הכנסת, במסיבה, בטיול או במעשה של נתינה. בטור שלפניכם שני תלמידים כותבים על המשמעות שמצאו. קראו, ושימו לב במה דעותיהם דומות ובמה הן שונות.

טור דעה

שנת האחריות

בגיל 12 או 13 נערים ונערות רבים חוגגים בר או בת מצווה. אבל מה זה בעצם אומר – להיות אחראי? נער ונערה מכיתה ח' כותבים על השנה שבה משהו השתנה.

א כשסבא שלי שאל אותי לפני בר המצווה "מה ישתנה אצלך?", עניתי בחצי צחוק: "אני אקבל טלפון חדש." הוא לא צחק. "בגיל הזה," הוא אמר, "אתה מתחיל להיות אחראי על המעשים שלך. לא ההורים, לא המורים. אתה." באותו רגע זה נשמע לי כמו משפט של מבוגרים. היום, שנה אחרי, אני חושב שהוא צדק. (אלון)

ב בשבילי, ההכנה לבר המצווה הייתה לימוד של קטע מהתורה ושל ההסבר שלו. ישבתי עם המורה שלי שבועות, ולמדתי לא רק לקרוא, אלא גם לשאול. המשפט שבחרתי עסק בכבוד לאחר. כשעמדתי מול המשפחה, הבנתי שאני לא רק מקריא טקסט עתיק – אני מתחייב לנסות לחיות לפיו. (אלון)

ג אצלנו בבית, בת המצווה נחגגה אחרת. לא הייתה מסיבה גדולה. במקום זאת, בחרתי "פרויקט בת מצווה": במשך שנה התנדבתי פעם בשבוע בספרייה של בית אבות, וקראתי לדיירים עיתון. בהתחלה עשיתי את זה כי אימא הציעה. אחר כך, כי חיכו לי. (תמר)

ד מה הפתיע אותי? שהאחריות לא הגיעה ביום אחד. היא נבנתה מדברים קטנים: לזכור בעצמי את המבחנים, לבקש סליחה מחברה בלי שמישהו יגיד לי, להחליט לבד אם ללכת למסיבה או להישאר עם סבתא כשהייתה חולה. שום דבר מזה לא היה קשור לשמלה או לעוגה. (תמר)

ה אלון ואני דיברנו על זה בהפסקה, והבנו שלמרות שחגגנו בדרכים שונות, הגענו לאותו מקום. בשבילו המקור היה בטקסט ובמסורת שהוא אוהב; בשבילי – בעשייה ובקשר עם אנשים. אבל שנינו מרגישים שמשהו התחיל: הרגע שבו מפסיקים לשאול "מי אשם?" ומתחילים לשאול "מה אני יכול לעשות?". (תמר)

ו חשוב לי להגיד שאין דרך אחת "נכונה" לחגוג. יש בכיתה שלנו חברים שלא ציינו את היום בכלל, מסיבות שונות, וזה לגמרי בסדר. מה שחשוב, לדעתי, הוא לא הטקס עצמו, אלא השאלה שהוא מזמין אותנו לשאול: איזה אדם אני רוצה להיות? (אלון)

ז אז אם אתם לקראת בר או בת מצווה – או סתם בגיל שבו העולם מתחיל לצפות מכם ליותר – אנחנו מציעים לנסות דבר אחד: לבחור מעשה קטן של אחריות, ולעשות אותו כל שבוע. בלי שמישהו יבקש. אולי תגלו, כמונו, שזה הדבר הכי בוגר שעשיתם השנה. (אלון ותמר)

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. מה אמר הסבא לאלון? 🔍 איתור מידע

◯ א. שיקבל מתנה גדולה

◯ ב. שהוא מתחיל להיות אחראי על המעשים שלו

◯ ג. שעליו ללמוד יותר

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. מה עשתה תמר בפרויקט בת המצווה? 🔍 איתור מידע

◯ א. ערכה מסיבה גדולה

◯ ב. התנדבה בבית אבות וקראה לדיירים עיתון

◯ ג. טסה לחו"ל

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. אילו "דברים קטנים" בנו את האחריות של תמר? ציינו שניים. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. השוו בין הדרך שבה ציין אלון את בר המצווה לבין הדרך שבה ציינה תמר את בת המצווה. מה היה משותף לשניהם? 🧩 הבנה והסקה

אלון חגג ב... ואילו תמר... המשותף לשניהם הוא...

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. מה ניתן להסיק מדברי תמר: "בהתחלה עשיתי את זה כי אימא הציעה. אחר כך, כי חיכו לי"? 🧩 הבנה והסקה

אפשר להסיק שהסיבה של תמר השתנתה מ... ל...

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. הסבירו את המעבר "מ'מי אשם?' ל'מה אני יכול לעשות?" שמתואר בפסקה ה. 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שגיל 12–13 מוקדם מדי כדי לצפות מבני נוער לאחריות אמיתית על מעשיהם, ושהאחריות צריכה להישאר בעיקר אצל ההורים. אחרים טוענים שזה בדיוק הגיל להתחיל, בצעדים קטנים.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטור או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

אני תומך/ת בעמדה ש... כי... _____

התשובה המלאה:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟